

Female Rabbis

Show# 327 | June 19th 2021

אמת ואמונה – קאצק חלק א אות פח

כלי חרס אינו מטמא מגבו כי הכלי חרס אינו שוה מאומה רק מפני שיש לו תוך, ולכן עיקר החשיבות הוא התוך ומטמא רק מתוכו.

צב	טעם	פרשת חקת	ודעת
			כאפיו. להרכות ולקנות לעצמו נכסי נצח לקראת כניסתו לטרקלין. בו ודאי חתקיים התורה לעד.
			וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו (יט, טו). נראה שרמז לנו הפסוק בכאן לכל דבר פתוח, שאם אין לאדם שליטה על פיו או על מחשבותיו, ופתוחים הם לכל משב רוח, שאינו יכול לסגור בעדם, טמא הוא, כי לכל הכלים הפתוחים האלו צריך שישים להם מחסום וכיסוי שלא ידבר או אפילו יהרהר בדברים שאינם לרצונו.
			וכן מצאתי בחידושי הגר"ש סופר זצ"ל, שזהו יסוד חובת כיסוי הראש שלא יהיו מחשבות האדם הפקר, ולא יבלבלוהו רעיוניו, כי ע"י שמכסה ראשו מורה כי חפץ הוא להגביל מחשבותיו ולאסור את דמיונו, ובאמת שזהו ראשית דרך המינים, שהסירו מעליהם כיסוי הראש, לפרוץ גדרות עולם אשר גדרו ראשונים, והורו בזה ששכלם ומחשבתם לחפשי יצאו, ואינם משועבדים לדעת תורה וחז"ל, ומזה נתפשט בנמוסיהם המנהג לדרוש שלום בהסרת הכובע מעל הראש.
			ולדינא אסור לומר שלום בגילוי הראש, שהוא אחד משמותיו של הקב"ה, ולכן תקנו חז"ל לומר "שלום", באימה וביראה וכסוי הראש כד"ן.

Riddle of the week

בעל הטורים בפרשת חקת פרק יט פסוק ב

זאת חקת התורה. סמך חקת התורה ל בהרימכם את חלבו ממנו (לעיל יח לב). רמז לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן, שניה לה לאוכלי תרומה (מכילתא בשלח טז ד).

Rabbi Breitowitz

רמב"ם הלכות מלכים פרק א הלכה ה

אין מעמידין אשה במלכות שנאמר עליך מלך ולא מלכה, וכן כל משימות שבישראל אין ממנים בהם אלא איש.

תוספות מסכת בבא קמא דף טו עמוד א

אשר תשים לפניהם השוה הכתוב אשה לאיש - תימה הא לפניהם לא איירי אלא בכשרים לדון דכן דרשין בפרק בתרא דגיטין (דף פח: ושם) לפניהם ולא לפני הדיוטות ואשה פסולה לדון דתנן בפרק בא סימן (נדה דף מט: ושם) כל הכשר לדון כשר להעיד ואשה פסולה להעיד כדאמרינן בהחובל (לקמן דף פח:). ובפרק שבועת העדות (שבועות דף ל.) וי"ל דההיא דפרק בא סימן (נדה ד' מט:) באיש איירי כלומר כל איש הכשר לדון כשר להעיד ומדכתיב (שופטים ד) והיא שפטה את ישראל בדבורה אין להביא ראיה דאשה כשירה לדון דשמא היו מקבלין אותה עליהם משום שכינה.

רמב"ם הלכות מלכים פרק א הלכה ה

אין מעמידין אשה במלכות שנאמר עליך מלך ולא מלכה, וכן כל משימות שבישראל אין ממנים בהם אלא איש.

שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק ב סימן מד

בענין אם יש למנות אשה להשגחה על כשרות פורים

הנה בדבר האלמנה אשת ת"ח אשר היה משגיח על כשרות ונשארה בלא כלום ואין לה במה לפרנס את בניה היתומים ובאשר היא אשה צנועה ויראה את ה' באמת והיא גם חכמה ונבונה ובעלת אחריות אשר יש לסמוך עליה שהיא תהיה תחת בעלה להשגיח ויהיה לה מזה הפרנסה עבודה ועבור בניה ורצון כתר"ה לידע דעתי בזה. והנה מדין נאמנות הא נאמנת אשה על איסורין ועיקר הדין דע"א נאמן באיסורין ידעינן מוספיה לה שנאמר באשה שנאמנת כמפורש בתוס' ריש גיטין. אבל בפסחים דף ד' ועירובין דף נ"ט איתא שרק בדרבנן כבדיקת חמץ ותחומין נאמנות ותירצו התוס' דבבדיקה דהוא טירחא יתירתא ותחומין שאין בידה לא היו נאמנות, אבל פשוט שהוא משום דהוא כעין איתחזק איסורא דכל זמן שלא ידוע בברור שהוא בתוך התחום אסור משום דאיירי דלפי מדידה הפשוטה הוא יותר מתחום ומעידות שהוחזקו לילך עד כאן דאמרינן דמסתמא היה זה ע"י אדם שיודע אופני המדידה עיין בבאור הלכה /או"ח/ סוף סימן שצ"ט, דבלא איתחזק איסורא הא /היא/ נאמנת אף שאין בידה דספירת שבעה נקיים אין בידה ונאמנת עיין במהרש"א גיטין שם /דף ב/ על התוד"ה ע"א שכתב דלאו בידו ולא איתחזק איסורא נמי ילפינן מנדה וכן מוכרח לפרש שם בתוס' וכן הוא ברשב"א עיין שם, וכן משמע בש"ך יו"ד סימן קכ"ז ס"ק כ"ט, ולכן מוכרחין לומר דבתחומין הוא כעין איתחזק איסורא אבל כיון שלא הוי איתחזק גמור דרק מצד הספק נמנעו מלילך נאמן ע"א שהוא איש והחמירו בכזה באשה בדבר שהוא מדאורייתא והוצרכו לומר משום שתחומין דרבנן. ולולא דמסתפינא הייתי מפרש דקאי על הרישא שאיירי במדדו עתה והוא חוץ לתחום לפי מדתם והעבד והשפחה מעידין שהוחזקו לילך גם בכאן נאמנין נגד המדידה ועל זה מסיק שלא אמרו חכמים להחמיר אלא להקל משום שתחומין דרבנן ואף על אנשים הוצרך לזה שהוא דרבנן דבדאורייתא היה לחומרא כיון דהוא נגד המדידה ולא היינו תולין בטעות ולרבותא נקט שגם עבד ושפחה נאמנים אף נגד המדידה אך התוס' שהקשו מכאן מהא שנאמנות נשים באיסורין מפרשי שלא קאי ארישא וכן משמע קצת ברמב"ם סוף פכ"ח משבת ומש"ע /או"ח/ סוף סימן שצ"ט שנקטו זה בהלכה אחרת משמע שהוא דין בפני עצמו ואף בלא מדדו עתה הוצרכו לזה שהוא דרבנן. עכ"פ אף לתוס' שהיה חלוק בכזה בין איש לאשה הוא משום דהוא כעין איתחזק איסורא כדבארתי.

וא"כ בהשגחה על כשרות שבידה הוא שלא להניח להאכיל דברים האסורין, וגם לא איתחזק איסורא דאף אם ההשגחה היא אצל אחד שאינו נאמן לכשרות נמי אין להחשיב זה איתחזק איסורא ולכן אף אם נימא שלא נחשב זה כבידה משום שאפשר מצד אלמות של הבעלים האינו נאמן לא ישמעו לה, מ"מ כיון שלא איתחזק איסורא

מאחר דהמסחר שלהם הוא רק בדברים כשרים שרוב דברים קונים ודאי דברים כשרים מצד מירתתי והחשש הוא שמא קונים גם דברים אסורים שעל זה ודאי לא איתחזק ויש להאמין לה אף שיתחשב שאינו בידה.

אבל המג"א /או"ח/ בסימן תל"ז סק"ח כתב מתוס' עירובין דף ל"א דרק בבית שלהן נאמנים אבל השולח אותן לעשות דבר אין נאמנים ופליגי אתוס' פסחים /דף ד/ דסברי דמה שבידם נאמנים אפילו בדאורייתא כשאינו טורח גדול עיין שם, ואף דלא נמצא בתוס' עירובין /דף נ"ט/ בנשים דאיררו שם לענין קטנים, וא"כ היה מסתבר שנשים מהימני להניח עירוב כמו שנאמנות לומר שמקום זה הוא בתוך התחום ולהניח עירוב היו אפשר מהימני אף אם היה דאורייתא משום טעם דבידה אף שהוא בשליחות מאחרים ורק בקטן שאמר שם שאינו נאמן לומר דממטי ליה אף שהוא בידו הוצרכו לומר דמה שנאמן קטן בבדיקה הוא בבית שלו, צריך לומר שסובר המג"א דכיון דבחד דינא נקט בפסחים /דף ד/ בנאמנות דבדיקה נשים וקטנים לכן מאחר דלקטנים צריך לאוקמי דהוא דוקא בבית שלהן גם נשים הוא דוקא בבית שלהן. ונמצא להמג"א שגם אשה אינה נאמנת לומר שהניחה העירוב לתוס' עירובין וכמפורש במחצה"ש שמה שציין המג"א וכמ"ש /או"ח/ סימן ת"ט סעיף ח', הוא דאם שולח אשה וקטן שיניח לו עירוב לא סמכי עלייהו, ובעצם תמוה מאד דלא הוזכר שם אלא שע"י חשו"ק לא סמכי עלייהו, וצריך לומר דאין הכוונה שם נאמר שאין סומכין על אשה דאפשר שהש"ע לא פסק כתוס' עירובין אלא שהמג"א סובר דלתוס' עירובין גם נשים יש להם הדין כמו לחש"ו שאיתא בסימן ת"ט שאין סומכין עלייהו. אבל יקשה מ"ש מזה שנאמנות נשים לומר שמקום זה הוא בתוך התחום שזה מפורש במתני' ואיפסק בש"ע /או"ח/ ס"ס שצ"ט. וצריך לדחוק דהנחת עירוב להתיר לו ד' אלפים הוא נגד חזקת איסורו לילך לשם וכל הנאמנות דע"א הוא משום דבידו ובאשה לא מועיל מה שבידה במעשה אחרים, אבל להעיד על מקום זה שהוא בתוך התחום שאינו נגד איתחזק גמור כדלעיל האמינו גם לאשה כיון שהוא בדרבנן, וגם יש לומר דהעדוהו שהוא בתוך התחום נוגע גם לה שגם היא מותרת לילך כשתרצה והוי זה כעל בית שלה שנאמנת. עכ"פ להמג"א אליבא דתוס' עירובין הא אין להאמינה בשל אחרים אף בדרבנן וכ"ש בדאורייתא. אבל לבד שלדינא אין לחוש לזה דהא בש"ע לא פסק כן דרק בקטן איתא בס"ס שצ"ט שאינו נאמן וכן בטבילת כלים איתא /יו"ד/ בסימן ק"כ סעיף י"ד רק שקטן אינו נאמן כיון שהוא דאורייתא משמע דאשה נאמנת כתוס' פסחים וסתמא הוא אף על של אחרים וכן הוא מפורש בש"ך יו"ד סימן קכ"ז ס"ק כ"ט וכן משמע בהגר"א שם ס"ק ל"ב, הנה נראה דהכא גם לתוס' עירובין נאמנת דהא זה שבבית שלהן נאמנות כתבו התוס' שם משום דרמי עלייהו ולכן אף בשל אחרים אם רמי עלייהו הוי זה כמו בשלהן וא"כ כשפרנסתה מהשגחה הרי רמי זה עלה שלא מטובה עושה זאת אלא מצד שנשכרה לזה נאמנת באופן שנאמנת בשלה. ולכן מעשים בכל יום בכל הדורות שהיו שוכרין נשים לבשל ולקנות בשר וכל מיני אוכלין והיו סומכין עליהן ולא היה קשה מזה על תוס' עירובין משום שכיון שנשכרו לזה הרי רמי זה עלייהו שנאמנות כמו בשלהן ממש. ועיין בגיטין דף ז' שרחב"ג סמך על עבדיו ועבדים לא עדיפי מנשים דגם על עבדים אמר בפסחים משום שהוא דרבנן כמו שאמר על נשים וכן בדף ס"ז /גיטין/ בעבדי דריש גלותא שלא רצה ר' ששת לאכול רק משום דידע דהיו חשודין דהיו לא מעלו עיין שם.

נמצא שמצד נאמנות אין שום חשש שאם אף היא מוחזקת לאשה כשרה וליודעת ומבינה איך ומה להשגיח יש לסמוך עליה. אבל יש לדון בזה מצד אחר, דהנה הרמב"ם בפ"א ממלכים ה"ה כתב וכן כל משימות שבישראל אין

ממנים בהם אלא איש, ואף שלא ידוע לי בעניי מקום לדבריו דבספרי שציין הכ"מ והרדב"ז ומ"ע לא הזכר אלא מלך ולא מלכה אבל דין כל משימות שלא יהיו נשים לא הזכר שם, וצריך לומר דהוא סברת עצמו כמו שדרשינן לכל משימות שלא יהיו אלא מקרב אחיך ביבמות דף מ"ה, דרשינן נמי כל הדינים שבפרשה שנאמר על מלך גם לכל משימות שהוא גם לזה שנאמר בספרי מלך ולא מלכה שה"ה לכל משימות שלא ממנים אשה. והשגחה על כשרות מסתבר שהוא מינוי וראיה לזה מקידושין דף ע"ו שאיתא במערבא אפילו ריש כורי לא מוקמי מינייהו ופרש"י ממונה על המדות, והוא ממש כמו השגחה על הכשרות דמה לנו כשרות המשקלות והמדות לכשרות איסורי מאכלות, והטעם הוא שהחלוק בין להחשיבו לפועל ובין להחשיבו לממונה שהוא שררה אינו מצד חשיבות המלאכה, אלא דאם נשכר לעשות רצון המשכירו הוא פועל אף שהיא מלאכה חשובה ואם נשכר לעשות נגד רצון בעה"ב כהשגחה על המשקלות ומדות שבעה"ב היה אפשר רוצה שיכשיר לו גם משקל ומדה החסרים והוא ממונה לפוסלם וליקחם מבעה"ב הוא שררה על בעה"ב שבעה"ב מחוייב לעשות כמו שהמשגיח אומר. וכן הוא ממש ממונה להשגיח על הכשרות שמלאכתו הוא לעשות אף נגד רצון בעה"ב שלא להניח לבעה"ב שיקנה דברים איסורים וא"כ להרמב"ם אין למנות ע"ז אשה, אבל משמע לי שלא כו"ע סברי כן דהחינוך כתב דין ולא אשה רק במלך ולא מלכה ובדין ירושה נקט שגם בכל מינויים אלמא דדין ולא אשה אינו בשאר משימות והטעם דמקרב אחיך קאי על כל משימות שהוא מרבויה דתשים כמו שקאי על מלך כדמשמע מפרש"י אבל דרשא ולא מלכה שנאמר רק במלך מנא להו שיהיה גם בכל משימות כן, וכ"ש לתוס' סוטה דף מ"א שגם לענין מקרב אחיך יש חלוק בין מלך לשאר משימות שאין למילף מדין מלך ודין שאר משימות אינו מצד שיש לו כל דיני המלך אלא משום דסמך משימות למקרב אחיך ש"מ דבעינן בהו מקרב אחיך קצת כגון אמו מישראל ומלך חזר ושנה עליו מקרב אחיך תשים עליך מלך דקפיד שיהיה אביו ואמו מישראל ע"ש א"כ ודאי שאין למילף פסול אשה שנאמר רק במלך לומר שגם בכל משימות תפסל אשה ולכן משמע שהתוס' סוטה ודאי פליגי על הרמב"ם וכן משמע שיפלוג רש"י ור"ן קידושין /דף ע"ו/ כדכתבתי ממשמעות פירושם, וכן משמע שלא כל דבר ילפינן מדין מלך דהרי לענין דין ירושה הוצרך לדרשא אחרת הוא ובניו בקרב ישראל כל שהם בקרב ישראל בנו עומד תחתיו בספרי שם וא"כ צ"ע שיטת הרמב"ם ולכן לצורך גדול בשביל חיות האלמנה ובניה היתומים יש לסמוך על החולקים על הרמב"ם ולמנותה תחת בעלה להשגחה.

אבל נראה שלמה שבארתי שזה שהשגחה נחשב מינוי הוא משום דעבודתו הוא נגד רצון בעה"ב יש עצה לקיים גם שיטת הרמב"ם. שהיא תהיה שכורה מהרב שרק הרב יהיה בעלים שלה ובעה"ב ישלם השכר עבור ההשגחה להרב, שאז אין לה דין שררה ומינוי שלהרב צריכה לשמוע לעשות כפי שיאמר לה איך להשגיח ומה הוא דבר האסור כי הלא עיקר האחריות שהקונים סומכים הוא על הרב ונחשבת היא רק כעושה מלאכת הרב בדברים שיכולה לעשות שנחשבת לגבי הרב רק כפועל בעלמא שאפשר לו גם להעמיד אשה כיון שהיא נאמנת כלעיל ואף שהא דריש כורי וריש גרגותא נאמר סתם שלא מוקמו מינייהו שהוא אף שמשלמין שכירותו מהב"ד ומהעיר ולא מבעלי החנויות ובעל הגרגותא, הוא משום דשם אין זה מלאכת הב"ד אלא שביחוד ממנים על זה הדבר בפני עצמו וכן הוא אם יהיה מינוי השגחה מהעיר נמי היה נחשב מינוי אף אם התשלומין יהיה מקופת העיר אבל במדינתנו

עיקר ההשגחה הוא על הרב שעליו הוא כל מעשה השגחה לכן אם גם הוא ישלם השכירות הוא רק פועל של הרב ולא ממונה בשררות השגחה כדבארתי.

ובדבר איש ואשה שזה שתי שנים שעשו דיווארס בחוקי המדינה ולא נתגרשו בגט פטורין ועתה מעשה שלום ביניהם שמוכרחין מצד דיני המדינה לעשות נישואין להחשיבם איש ואשתו בדיני המדינה ומחמת שהוא גנאי להם שילכו אצל שופט העיר שיעשה נישואין כמנהג האינם שומרי דת רוצים שכתר"ה יעשה נישואין ביניהם בקידושין וחופה אף שאין שייך לברך דהא הם איש ואשתו בדיני התורה והוא רק מעשה הבל בעלמא אומרים שיעשה קידושין וחופה בלא ברכות, הנכון לע"ד שלא יעשה מעשה קידושין וחופה כלל כדי שלא יאמרו שגם בדיני ישראל תופסים הדיווארס של המדינה לגט כי במדינה הזאת שרבים הם שאין יודעין כלל מדיני התורה יש לחוש שימצאו הרבה שיטעו בזה ולכן אין כדאי לעשות שום מעשה שיראה שנישאו עתה מחדש, אלא יכול כתר"ה למלאות הלייסענס ולחתום שם עדים ולא שייך לחוש לשיקרא כי עשיית השלום ביניהם יש לקרא כמו נישואין מחדש כיון שלמעשה היו כמגורשין אף שלדינא לא היו מגורשין שייך לקרא לזה שנשאה מחדש בשם נישואין שניים שהרי למעשה נושאה עתה מחדש לביתו כמו בתחלת נישואין ואין בזה שום שקר. וזה ראוי לעשות כדי שלא יצא לעז עליהם שנישאו אצל שופט שלא כדיני ישראל ויהיו גם כאלו שיחשבו שהוא נישואין ראשונים שלהם. והנני ידידו ומברכו בחג כשר ושמח, משה פיינשטיין

תלמוד בבלי מסכת יבמות דף סה עמוד ב

האיש מצווה על פריה ורביה, אבל לא האשה; רבי יוחנן בן ברוקה אומר, על שניהם הוא אומר: ויברך אותם אלהים ויאמר להם אלהים פרו ורבו.

גמ'. מנא הני מילי? אמר ר' אילעא משום ר' אלעזר בר' שמעון, אמר קרא: ומלאו את הארץ וכבשוה, איש דרכו לכבש, ואין אשה דרכה לכבש.